

مدت حکومت حضرت مهدی(عج)

روایاتی که از معصومان علیهم‌السلام اعم از روایات شیعه و اهل سنت در دست است، دیدگاه‌های گوناگونی را درباره مدت حکومت حضرت مهدی علیه‌السلام نقل کرده‌اند.

یادداشت/ حجت‌الاسلام سلیمیان
مدت حکومت حضرت مهدی(عج)
روایاتی که از معصومان علیهم‌السلام اعم از روایات شیعه و اهل سنت در دست است، دیدگاه‌های گوناگونی را درباره مدت حکومت حضرت مهدی علیه‌السلام نقل کرده‌اند.
به گزارش خبرنگار آیین و اندیشه خبرگزاری فارس، حجت‌الاسلام خدامراد سلیمیان، استاد مرکز تخصصی مهدویت حوزه علمیه قم و عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی در یادداشتی که در اختیار فارس، قرار داده مساله #171؛ مدت زمان حکومت حضرت مهدی عجل الله فرجه&raquo؛ را توضیح داده است:

به دلیل‌هایی که بر ما پوشیده است گویا بنا بر این بوده که مدت دقیق حکومت حضرت مهدی علیه‌السلام مانند برخی موضوعات دیگر مربوط به آن حضرت به روشنی بیان نشود.

روایاتی که از معصومان علیهم‌السلام اعم از روایات شیعه و اهل سنت در دست است دیدگاه‌های گوناگونی را در این باره نقل کرده‌اند. اگرچه با یک بررسی ژرف می‌توان دیدگاه‌های پرشماری ارائه کرد. اما به طور عمده روایات به سه دیدگاه فراگیر قابل تقسیم است:

یک. روایاتی که مدت حکومت حضرت را هفت سال و نزدیک هفت سال ذکر کرده‌اند.

این دیدگاه، به ویژه در روایات اهل سنت بسیار به چشم می‌خورد و در برخی از منابع روایی شیعی نیز با سند راویان اهل سنت بدان اشاره شده است.

علامه مجلسی در بحار الانوار از ابوسعید خدری نقل کرده که پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله فرمود: #171؛ الْمَهْدِيُّ مِثِّي أَجَلِي الْجَبْهَةِ أَتَى الْأَنْفَ يَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مَلَأَتْ جَوْرًا وَ ظُلْمًا يَمْلِكُ سَبْعَ سِنِينَ&raquo؛

یعنی مهدی با پیشانی بلند و بینی کشیده از من است. زمین را از قسط و عدل سرشار می‌سازد آن‌گونه که از بیداد و ستم آکنده شده باشد. هفت سال حکومت می‌کند.

آن‌گاه پس از اشاره به حسن بودن روایت می‌نویسد: #171؛ این روایت را حافظ أبوداؤد سجستانی در صحیح خود و غیر او از راویان بزرگ حدیث همچون طبرانی و دیگران نقل کرده‌اند.

جالب توجه این که بیشتر روایاتی که مدت حکومت حضرت را هفت سال ذکر کرده‌اند به روایت ابوسعید خدری بر می‌گردد.

البته در برخی روایات میان هفت و هشت و نه سال تردید شده است. این نامعین بودن به دو گونه است:

1. به دلایلی در کلام معصوم علیه‌السلام به صورت نامعین ذکر شده است.

2. در کلام معصوم علیه‌السلام معین شده و تردید از راوی است.

یک بررسی کوتاه

برخی از اینکه مدت حکومت در روایات یادشده هفت سال ذکر شده به شگفت آمده، در پی توجیه آن برآمده‌اند، به ویژه که در برخی روایات نیز بدان اشاره شده است و آن این که شیخ طوسی روایتی نقل کرده از فضل از عبْد الله بن القاسم الحضرمی از عبْد الکریم بن عمرو الحتعمی که گفت: به امام صادق علیه‌السلام عرض کردم: #171؛ چه مدت قائم علیه‌السلام حکومت خواهد کرد؟&raquo؛ فرمود: #171؛ هفت سال. که به سال‌های شما هفتاد سال می‌شود&raquo؛

البته سخنان فراوانی در توجیه این روایت که پایه روایاتی از این دست است به میان آوردند که برخی شگفت‌آورتر از خود روایت است.

در مراجعه به منابع پیش از آن به دست می‌آید که در هیچ یک از منابع پیشین به آن روایت اشاره نشده است. افزون بر آن که در سند روایت عبد الله بن القاسم الحضرمی و عبد الکریم بن عمرو الحنطمی، به شدت تضعیف شده‌اند؛ که سبب بی اعتباری سند روایت شده است. و البته نیز چنین دگرگونی در روال عادی جریان زندگی لزومی ندارد. چرا که نظام امروزین آفرینش، نظام احسن است و لزومی ندارد به گونه‌ای که گفته شده، دگرگون شود.

افزون بر آن اینکه اگر کره زمین قابل سکونت و زندگی است به خاطر ویژگی‌های آن از جمله شرایط این چینی است که کمترین دگرگونی می‌تواند آن را از مناسب بودن برای زندگی خارج کند چرا که تصور اینکه شبانه روز مثلا در خط استوا 240 ساعت شود بسی مشکل، چه رسد به اینکه چنین شود.

دو. روایاتی که مدت حکومت حضرت را نوزده سال گفته‌اند.

امام صادق علیه‌السلام فرمود: حکومت قائم، نوزده سال و چند ماه خواهد بود.

سه. روایاتی که مدت حکومت حضرت را چهل سال دانسته‌اند.

افزون بر موارد یاد شده، مدت‌های دیگری نیز ذکر شده که به خاطر برخی ایرادهای وارد شده به آن روایات، از نقل آنها چشم‌پوشی شد.

برخی این ناهمگونی‌ها را اشاره به مراحل و دوران‌های حکومت آن حضرت می‌دانند؛ ولی به هر حال، داوری نهایی درباره مدت حکومت آن حضرت به سبب نبود اخبار و منابع کافی امکان پذیر نیست. ولی با این حال می‌توان چنین نتیجه گرفت: قطع نظر از روایات اسلامی، مسلم است که این همه آوازه‌ها و مقدمات برای یک دوران کوتاه مدت نیست؛ بلکه قطعاً برای مدتی است طولانی که ارزش این همه تحمل زحمت و کوشش را داشته باشد.

در پایان یاد این نکته بایسته است که فلسفه قیام و حکومت جهانی امام مهدی علیه‌السلام همانند فلسفه بعثت انبیا و پیامبران خداوند است. هدف از برانگیخته شدن پیام‌آوران الهی، رساندن دستورهای خداوند و روشن‌کردن چراغ فروزان هدایت بر سر راه کاروان بشریت است. طولانی یا کوتاه بودن مدت ابلاغ رسالت، به اصل آن آسیب نمی‌رساند. دوران پیامبر اسلام صلی‌الله‌علیه و آله، بیست و سه سال بود؛ ولی واپسین پیام الهی را رساند و این چراغ هدایت را بر افروخت. از سوی دیگر، می‌توان به مدت پیامبری حضرت نوح علیه‌السلام اشاره کرد که بر خلاف مدت طولانی آن، به سبب پدید نیامدن شرایط بایسته، بهره چشم‌گیری به بار نیاورد.

دوران امامت و حکومت حضرت مهدی علیه‌السلام نیز چنین است. مقصود اصلی رساندن پیام الهی و تحقق بخشیدن به حکومت جهانی خداوند و حاکمیت مستضعفان است؛ هر چند در مقایسه با کل تاریخ، سالیانی اندک باشد. افزون بر آن اینکه شیعه با اعتقاد به رجعت، بهترین پاسخ را به محدود بودن مدت حکومت مهدی علیه‌السلام داده است. ضمن اینکه این مدت از نگاه چگونگی بهره‌مندی انسان‌ها از همه نعمت‌های مادی و معنوی خداوند با همه تاریخ زندگی انسان بر زمین برابری خواهد کرد؛ بلکه افزون‌تر خواهد بود.